СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 272. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 25-го листопаду 1941. No. 272. Jersey City, N. J., Tuesday, November 25, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ВВІЙШЛИ В КРИТИЧНУ СТАДІЮ

ВАШИНГТОН. — З урядових кол наспівають вістки, що американсько-японські переговори входять в критичну стадію. Їх висід заважить цілком певно на дальшій судьбі відносин між Америкою й Японією. Обидві сторони запевняють, що вони готові приняти певного рода компроміс в справі далекосяглої економічно-стратегічної війни. Обидва уряди подали загальні напрями, на яких можуть осягнути тривалі ше порозуміння. Загально вірять, що доки існує рівновага сил в Европі, так довго на Пацифіку не буде війни. Це означає, що якщо Японія зброїно не виступить проти Росії, Америка готова задержати „статус кво" на Далекому Сході. Знаменною річчю являються переговори відбуті між секретарем стейту Корделом Голом та представниками Англії, Китаю, Голяндії та Австралії. Розмови тих представників велися навколо справи порозуміння з Японією. Є сподівання, що бодай щодо загальніших проблем вдасться обидвом державам таки прийти до якогось порозуміння.

ВЕЛЕС ЗАПЕВНЯЄ ПОВНУ ПОМІЧ ЗБІГЦЯМ

БАЛТИМОР (Мереленд). — Підсекретар стейту Сомнер Велес заявив, що по закінченню теперішньої війни американський уряд, разом з іншими урядами, буде співпрацювати в справі приміщення тих політичних збігців, які внаслідок нових підбоїв в Европі опиняться без території та захисту над головою. Він твердив, що справа політичних вигнанців все обходила американський уряд, який ще перед цею війною запропонував сформування між-аліянтського комітету для допомоги політичним збігцям. Підсекретар Велес говорив до членів Американсько-Жидівського Конґресу.

ЗАКОНОПРОЕКТ В СПРАВІ КОНТРОЛІ ЦІН В ПАЛАТІ ПОСЛІВ

ВАШИНГТОН. — По кількох місяцях дискусій над проблемою заведення контролі цін, щоб не допустити до інфляції, прийшов в палаті послів на денний порядок нарад законопроєкт в справі контролі цін. Представники урядової більшості заповідають, що проєкт перейде згідно з бажаннями президента Рузвелта.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДАЛІ ПРОТИ-СТРАЙКОВИХ ЗАКОНІВ

ВАШИНГТОН. — Не зважаючи на компроміс між президентом Рузвелтом та Дж. Луісом, головою майнерської юнії в справі страйків, в конґресових колах домагаються далі проти-страйкового законодавства. Прихильники такого законодавства є тої думки, що виїмковий стан, в якому знаходиться Америка, вимагає, щоб на полі промисловости панував цілковитий порядок.

ФІНЛЯНДІЯ ВЕДЕ ОБОРОННУ ВІЙНУ — КАЖЕ ПРОКОП

ВАШИНГТОН. — Гяльмар Прокоп, фінський представник у Вашингтоні, заявив, що Совєтський Союз допустився „злочинної агресії" проти Фінляндії, тому то фінський нарід веде цю війну виключно в інтересі своєї власної оборони. Совєтський уряд пробує заперечити, начеб то Фінляндія воювала в своїй обороні, говорив Прокоп, а приписує їй імперіялістичні зазіхання, що не відповідає правді. Далі він згадав, як то 1939. р. Москва без найменшої причини напала на Фінляндію та намагалася знищити державну незалежність фінського народу. Щоб оправдати себе перед світом за свої злочини, большевицький уряд намагався обдурити цілий світ кажучи, що це Фінляндія перша почала „імперіялістичну війну" проти СССР. 22. червня ц. р., говорив Прокоп, це була комуністична Росія, що перша почала бомбардувати фінські міста.

РОБІТНИЦТВО ТА ПРОМИСЛОВЦІ МУСЯТЬ ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ОДНОЇ ЦІЛИ — КАЖЕ ВАГНЕР

НЮ ЙОРК. — Сенатор Роберт Ф. Вагнер, демократ з Ню Йорку та автор многих законів щодо відношення між робітниками й працедавцями, заявив, що сучасні обставини вимагають тісної співпраці між працею й капіталом. Він запропонував створення відповідних аґенцій, які добровільно посередничилиб між робітниками і працедавцями у випадках конфлікту.

БАТІСТА ЗАПОВІДАЄ, ЩО АМЕРИКА БУДЕ У ВІЙНІ В НАСТУПНУ ВЕСНУ

ГАБАНА (Куба). — Президент Куби Фульґенціо Батіста заявив, що в наступну весну Америка певно приступить до европейської війни, а тоді Куба стане по стороні Америки. Він твердив, що „якщо свобода Европи залежить від американського війська, то Американ напевно вишле його у відповідну хвилю". Щодо Куби, то вона тільки жде приказу від провідної держави західної півкулі, себто від Злучених Держав Америки, кінчив Батиста.

ГРАФИНЯ ТОЛСТОЙ ПОМАГАЄ БОЛЬШЕВИКАМ

ВАЛЕЙ КОТАДЖ (Н. Й.). — Графиня Олександра Толстой, дочка відомого московського письменника Льва Толстого, заявила, що т. зв. Фундація Толстого, зорганізована 1939. р. для помочі московським утікачам з СССР, буде помагати тепер тим, що терплять від війни в Росії. Збірки зібрані згаданою організацією, буде посилати графиня Толстой не через Московський Допомоговий Комітет, але через Американський Червоний Хрест, як це робить багато інших американських організацій.

ВЕЛИЧАВИЙ ОБХІД 15-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ТОВ. „ДНІСТЕР", 361. ВІД. У. Н. СОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ

Около 600 нюйорчан, членів Тов. „Дністер" та інших Союзових відділів з Ню Йорку та околиці, зібраних на ювилейнім бенкеті з нагоди 15-ліття існування Товариства „Дністер", найбільшого відділу У. Н. Союзу, мали гарну нагоду натішитись здобутками американських українців, а зокрема здобутками громадянства, зорганізованого в рядах У. Н. Союзу. Голосно оплескувано вияви патріотичного відношення американських українців до прибраної Батьківщини. Адє не менш голосними були вияви гарячої симпатії для тих, що терплять в Европі, а зокрема до тої трагедії, яку переживає український нарід. Особливо ентузіястично оплескувано конґресмена з 14. виборчої округи Артура Кляйна, коли він на згаданім бенкеті, влаштованім в неділю, 23. листопаду ц. р. в Сентрал Плаза в Ню Йорку, заявив, що „американські українці не сміють ограничувати своєї праці тільки до американського ґрунту, а повинні допомагати українському народові в Европі, так, щоб Україна визволилася не тільки зпід ярма Гітлера, але також з неволі Сталіна". Інші американці як С. Д. Фалько, нововибраний радний Ню Йорк Кавнті та демократичний лідер 8. округи А. Розенталь твердили, що українці як примірні американські горожани повинні також памятати за свій рідний край в Европі та допомогти йому визволитися з чужої неволі. Д. Галичин, головний секретар У. Н. Союзу, начеркнув у головній промові завдання У. Н. Союзу, який є не тільки асекураційною організацією, але також провідником української еміґрації в Америці. Асемблимен С. Ярема, член „Дністра", говорив про користи, які дає згадана організація тут родженій українській молоді. А. М. Мурашко, головний предсідник У. Н. Союзу, зложив привіт від головного уряду та побажання „Дністрови" дальшого розвитку.

Бенкет, що був добре зорґанізованою та примірною імпрезою, відкрито відіграним американського гимну „Стар Спенглед Беннер" та гимну „Ще не вмерла Україна". Голова Ювилейного Комітету М. Левкович відчинив бенкет та попросив на товстместра адв. М. Пізнака, також члена „Дністра". Парох греко-католицької церкви св. Юрія о. І. Забава отворив бенкет молитвою. Відтак голова „Дністра" С. Ковальчук привітав представників численних Союзових відділів і гостей, а П. Кучма, секретар „Дністра" здав короткий звіт з діяльности відділу.

Підчас бенкету хоровий ансамбль під проводом М. Скоробогача, члена „Дністра", виконав добірну артистичну програму, на яку складалися композиції М. Лисенка, Д. Котка і Б. Вахнянина. Солістка панна М. Балинська відвпівала сольо, а панна Малетич відіграла вязанку українських народнім пісень на гармонії. При пяні була панна О. Дмитрів.

По представленні товстместром визначніших гостей, між якими був відомий український бандурист проф. В. Ємець, та всіх урядників „Дністра", бенкет замкнут молитвою о. Л. Весоловський, парох укр. прав. церкви св. Володимира. 15-літній ювилей Тов. „Дністер" оставив гарне враження учасникам, бо був добре й пляново зорґанізований.

БРИТІЙЦІ В ЛІБІЇ ЗДОБУЛИ ДВІ ВАЖНІ ТВЕРДИНІ — КАПУЗО І БАРДІЮ

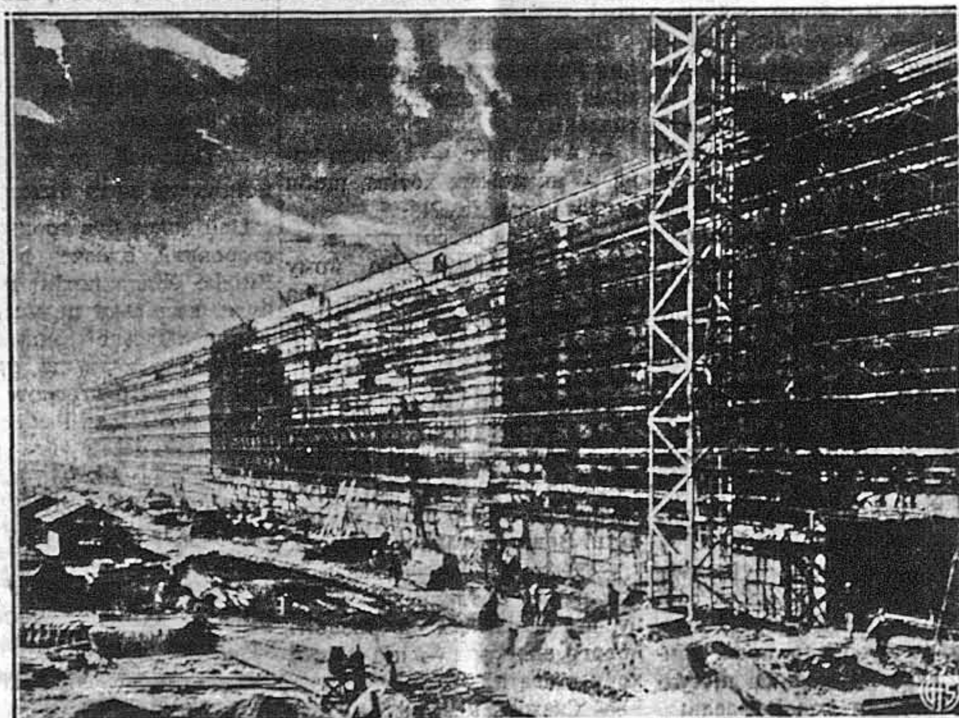
Бритійська офензива в Лібії розвивається для бритійців дуже корисно. Їхні війська вже здобули сильні твердині — Капузо і Бардію. Відділи повзів загнались аж близько Тобруку. Ця офензива прибрала величезні розміри. Деякі військові знавці кажуть, що коли ходить про число воєнних машин, то це найбільша битва на світі. Бритійські звідомлення говорять, що їхнім військам вдалось знищити „велике число ворожих повзів", а також взяти в полон тисячі війська держав „осі". Боротьба з шаленим завзяттям ведеться далі. Німці всюди ставлять дуже сильний опір. Навіть італійські частини бються не зле.

НІМЦІ ОБЕРЕЖНІ В ЗВІТАХ З ЛІБІЇ

Німецькі звідомлення з Лібії говорять, що бритійці розпочали там сильну офензиву. Боротьба ведеться на широку скалю і дотепер німецьким силам вдалось відперти з великими втратами для бритійців всі їх наступи, кажуть німецькі звідомлення. Втрати бритійців, заподіяні лише німцями, виносять 260 повзів і 200 панцерних авт. Проте німецькі звідомлення повздержуються з оптимістичними передсказуваннями відносно висліду боротьби. Боротьба рішиться щойно в кількох наступних днях, кажуть вони.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ РОСТОВ

Німецькі війська здобули на Україні Ростов, що є „брамою на Кавказ". В однім місці, кажуть німецькі звідомлення, їхні сили в більшій скількости перейшли по замерзлім Доні на другий бік та посунулись 15 миль на схід від Ростова.

ФАБРИКА БЕЗ ВІКОН. — У Форт Ворт, у стейті Тексас, будують величезну фабрику літаків. Стіни збудовані зо скла й сталі, без вікон. Брак вікон спричинений тим, що температура повітря в фабриці буде штучно контрольована. Підлоги фабрики, що її власником є підприємство „Консолідейтид Еркрефт Корпорейшен", мають 2 міліони квадратових стіп поверхні. Фабрики будуть уживати для складання літаків.

ГАРІМАН СТВЕРДЖУЄ, ЩО АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ ВЖЕ У ВОГНІ

ЛОНДОН. — Еврил Гаріман, голова американської місії в справі доставки продуктів до воюючих европейських країв, виголосив у Лондоні через радіо промову, в якій заявив, що американські воєнні кораблі вже в повнім розгарі боротьби на Атлантійськім океані. Вони полюють на німецькі боєві кораблі і субмарини та при першій нагоді стріляють у них. З черги німецькі субмарини де лиш можуть стріляють у американські кораблі. Чи Америка вже в короткім часі вступить в отверту і повну війну — Гаріман не хотів пророкувати. Лише заявив, що колиб цього було треба, то цілком певно вона не буде отягатись. Про Совєти Гаріман говорив, що на його думку вони будуть продовжувати боротьбу. Водночас він заявив, що Америка помагає Совєтам виключно з мілітарних причин, а не з симпатії до її устрою. Совєти мусять це собі ясно усвідомити, що Америка не любить комунізму і не хоче в себе його мати, говорив Гаріман.

ПАПА ВИГОЛОСИТЬ ПРОМОВУ ПРО МИР.

РИМ. — В ватиканських колах говорять, що Папа Римський, користаючи з Різдвяних Свят виголосить до світу промову із закликом до замирення. Головно Папа буде апелювати до державних мужів ріжних країв, щоб ті пильно слідкували за кожною відповідною нагодою і довели цей збройний конфлікт до кінця. Ця промова буде виголошена в різдвяне навечеря 24. грудня ц. р. з ватиканської радієвої стації.

НІМЦІ СКЛИКАЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЕСЯТЬОХ НАЦІЙ

БЕРЛІН. — Німеччина задумує скликати конференцію представників десятьох европейських держав з ціллю, щоб ті держави приступили до протикомуністичного пакту, заключеного в 1936 р. між Німеччиною, Італією і Японією. До того пакту, який у свій час вже був цілком занеханий, належалиб ще такі держави: Мадярщина, Румунія, Словакія, Еспанія, Хорватія, Манчуко і Фінляндія. Ця конференція малаб також задемонструвати волю европейських країв кооперувати з Німеччиною в ціли створення нового ладу, пропонованого німцями. В німецьких офіційних колах тепер говорять, що всі европейські краї дістануть повну самостійність і створять свого роду европейську федерацію народів. Ціллю Німеччини, говорять німецькі кола є привернути в усіх европейських краях повний добробут, бо лише з процвітаючими краями зможе Німеччина робити товарообмін.

ВІШІ НА ПЕРЕДОДНІ СПІВПРАЦІ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІШІ. — Французький уряд маршала Петена вже мабуть у короткому часі приступить до повної співпраці з Німеччиною. Та співпраця буде відбуватись у мілітарній, політичній і економічній площині. Франція віддасть до диспозиції німцям свої порти на Середземнім морі, а навіть свої боєві кораблі. Також її армія буде охороняти французьких берегів від Бордо до Еспанії перед бритійськими силами. Політично Франція вміститься в той міжнародний уклад, який готують німці в Европі. Що за те дістане Франція — покищо ніхто в Франції не говорить. Одинокою уступкою дотепер для Французів є це, що німці зменшили кошта удержання німецької армії на французьких територіях з 400 міліонів франків денно до сто міліонів денно. В невтральних колах говорять, що ця співпраця наступить під натиском німців, які в останніх тижнях поставили Франції ультимат.

В ЯПОНІЇ НЕЗАДОВОЛЕННЯ З АМЕРИКИ.

ТОКІО. — Японські газети висказують своє незадоволення з приводу цього, що секретар стейту Кордел Гол мав наради з представниками чотирох держав, які заціквавлені в подіях на Далекому Сході. Тими державами є: Британія, Голяндія, Китай і Австралія. Японські ґазети завважують, що Японія хоче полагодити свої спори з Америкою, а не водночас з названими чотирма державами. Ці наради пятьох держав в очах японських ґазет творять ще більші перешкоди на шляху до японсько-американського порозуміння, хоч в Америці їх уважають добрим знаком в американсько-японських переговорах.

СОВЄТСЬКА ЗАЛІЗНИЧА ЛІНІЯ ФУНКЦІОНУЄ ПРАВИЛЬНО

КУЙБИШІВ. — Американські журналісти, переїзджаючи через совєтські околиці з Москви до Куйбишева, завважили, що совєтська залізнича лінія, хоч пересуває по собі залізничі поїзди поволи, пересічно по 18 миль на годину, але проте робить це правильно. З заходу на схід сунуть тисячі поїздів, що везуть на собі всілякі машини. Ті машини совєтська влада забирає далі на схід, щоб там знов з них будувати продукційні центри. Знов зо сходу на захід ідуть поїзди наладовані воєнними, гарматами, амуніцією, харчами й іншими воєнними продуктами.

НІМЦІ ВИДОБУВАЮТЬ МІНЕРАЛИ В ПОЛЬЩІ.

ЦЮРІХ. — Німецька газета „Франкфуртер Цайтунґ" з 22 листопаду ц. р. приносить звіт про успіхи німецької влади на польських територіях в ділянці видобування залізної руди. Продукція сталі в Горішнім Шлеську зросла за німецької адміністрації на десять відсотків в порівнанні з польськими часами. В останніх 12 місяцях видобуто там два міліони і триста тисяч тон сталі. Також зросла продукція цинку.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Американсько-Словянський Конґрес

Коли обєднуються десь люди, щоб спільними силами дати кращу поміч свому краєви, то це, очевидно, річ природна і похвальна. Тому в основі є добра теж і та думка, що є за те, щоб зібрати американців словянського походження на те, щоб дати кращу допомогу Америці й демократіям в боротьбі з Гітлером, що то підбиває і поневолює теж і словянські землі. Отже засадничо не можна мати нічого й проти цього Американсько-словянського Конґресу, що то мав відбутись в Пітсбурґу, в днях 21—23 листопаду 1941. Як нас повідомляють, цей конґрес наразі не відбудеться, бо відмовились від участи головні польські, чехословацькі й словінські орґанізації, не зважаючи на те, що й вони є за оборону Америки та за попертя заграничної політики президента Рузвелта і боротьбу з Гітлером. А саме те мало бути предметом нарад конґресу. Комітет, що скликував цей конґрес, подає, що він хоче обєднання американських словян, а не їх розбиття. Тому саме відкладає Конґрес, щоб таким чином дати протигітлерівським словянським силам кращу змогу порозумітись і взяти участь в Конгресі.

Не знаємо ближче, як дійсно ці всі справи маються. Знаємо тільки, що большевицькі У. Щ. Вісти стали нараз з інтернаціоналів дуже великими словянами і зачали ревно цей Конґрес попирати, подібно як російська і кацапська преса та ріжні реакціонери. Зате не бачили ми ні одної головної української орґанізації, щоб зголосила свою участь в Конґресі, як це зробили й інші словянські орґанізації. Теж не бачили ми в ні одній українській ґазеті, щоб вона щось писала про цей Конґрес. Значить, що можна сказати, що американські українці поставились до Конґресу в такий спосіб, що ні його попирали, ні проти нього не виступали, бо й без цього Конґресу виявили дуже виразно вже давно своє становище у всіх тих справах, що їх Конґрес думає порушувати. Що більше, ні з того, що писалось про Конґрес, ні зо списку „покровителів" годі було мати певність, чи Конґрес буде демократичний і чи матиме відвагу поступити дійсно по демократичному і осудити всякі насильства, аґресії та диктатури. А це дуже важне, бо між американськими словвянами є тертя і непорозуміння тільки через те, що певна частина американців словянського походження боронить тих словян в Европі, що є самі напасниками і гноблять других, словян і не-словян.

Конґрес американських словян потрібний і міг би доконати доброго діла, якщоб зближив до себе тих американців словянського походження, що з собою добре не жиють ізза старокраєвих порахунків. Він міг би навіть започаткувати щось у роді „акції всесловянського світу" на взір акції „анґльо-саксонського світу". Та щоб так було, треба в такому випадку аранжерам і учасникам такого Конґресу визнавати в першу чергу такі загальні принціпи, що булиб згідні з демократичними засадами і признавалиб кожному словянському народови право самовизначення і незалежність та свобідний вибір, з ким йому бути в федерації.

Радість і Клопоти Експерта

Один з найкращих американських військових журналістів, Генсон Болдвин, написав в „Н. Й. Таймс Маґазін" з 16. листопаду ц. р. статтю, в якій описує клопоти і потіхи воєнного знавця. Він на початку признає, що військові знавці, які пописуються в ґазевах нераз завдають чимало клопоту справжнім ґенералам. Вони повчають тих ґенералів, як їм вести дану кампанію, куди посилати військо, в котре місце вдаряти, як обходити ворога і т. п. Беруться вони радити тоді, коли під руками мають далеко менше матеріялів ніж ті ґенерали, що провадять військом. Бо свої інформації ті ґазетні воєнні знавці здобувають окружним шляхом. Свої погляди вони виробляють собі найчастіше з тих окрухів, які кидають цивільним людям воєнні штаби зо своїх застелених мапами столів. На основі тих окрухів вони міркують, розмишляють, комбінують і приходять до власних висновків, якими повчають ґенералів та про які пишуть широкому заґалови.

Серед широкого загалу є велика маса аматорів, що на основі ґазетного писання і собі думають, розмишляють і приходять до власних висновків. Від ґазетного знавця вони домагаються виразної діяґнози, виразного означення даних подій. Інакше йому відмовляють знання. Але коли якесь передбачення ґазетного стратеґа сповниться, широкий загал приймає це як самозрозумілий факт. „Воно так мусіло статись; інакше годі собі уявити" — зазначують вони. Колиж часом так трапиться, що якесь передбачення не сповнилося, то вони тоді накидаються на ґазетного знавця соковитою лайкою. Забувають вони про стару мудрість, що — кожна людина може помилитись.

Найбільше клопоту завдають такому ґазетному знавцеви люди, які мають свої вироблені думки і бажання в міжнародній політиці та які хотілиб, щоб події бігли таким шляхом, який вони собі уявляють та якого собі бажають. Ті люди виловлюють з ґазет всяку найменшу новинку, яка свідчилаб, що ось їх погляди і бажання сповняються. Зате коли якийсь ґазетний знавець напише щось такого, що йде в розріз з їхнім бажанням, на його голову від них сипляться відразу прокльони. „Ти гітлерівський аґент!" „Без огляду на твою дурну писанину червона армія таки виграє!" „Говори собі що хочеш, а Гітлер (чи Мусоліні) виграє!" Такі і їм подібні висказі сипляться тоді на адресу ґазетного військового аналіста.

Генсон Болдвин закінчує свою статтю парафразуванням слів Линколна: „Можна задоволити деяких людей в кожний час, і всіх людей в деякий час. Але задоволити всіх людей в кожний час, неможливо".

І тому саме він та інші знавці, з ріжних ділянок, по ріжних краях, таки далі висказують свої думки. Не звертаючи уваги на клопоти й утіхи таких знавців, їхній голос для широкого загалу потрібний. Вони помагають широкому загалови розбиратись у ріжних світових проблемах, виробляти собі погляд на ріжні справи й опісля своїм голосом впливати на ці справи.

Для широкого загалу потрібно їхніх передбачувань навіть коли ті передбачування деколи не сповняться. Бо передбачування дозволяє людині укладати плян на будуче. Без пляну на будуче ні одиниця ні нація не може жити. А того пляну вона ніколи собі не уложить, коли не зачне своєю уявою, опертою на певних законах і досвіді, вдивлятись у будуче.

Зокрема вдивлятись в будуче повинні провідники, бо це головно від них залежить вироблення суспільних плянів і напрямних. Вони висунені на провідні становища тому, що мають чи повинні мати, більш проникливий мозок ніж інші люди і вміють, чи повинні вміти, наперед передбачати ті події, яких широкий загал нераз не годен передбачити.

А це приводить до ще одного заключення: Провідники не повинні тягнутись у хвості подій, чи в хвості широкої публичної опінії, тільки повинні переломлювати публичну опінію, коли вона хибна. Таке переломлювання публичної опінії відбувається навіть в найбільш демократичних краях, в яких панує засада: голос народу, голос Божий.

В демократичних краях числяться з голосом народу. В остаточнім розультаті він рішає. Але заки провідники даного демократичного краю допустять до цього всенароднього рішення, вони стараються наперед цю справу довгою прилюдною дискусією перед широким загалом висвітлити. Щойно тоді приходить „голос народу — голос Божий".

Важні національні потягнення рішаються в той сам спосіб, що в суді при помочи лави присяглих і фахових правників рішається вина якогось проступника. Фахові судді переводять розправу, фахові прокуратори обвинувачують, а фахові адвокати бороняють даного проступника. Але це нефахові присяжні судді, вислухавши фахових виводів правничих знавців, рішають своїм сумлінням, чи дана людина винувата, чи ні?

Завданням ріжних мілітарних, політичних, економічних і всіляких інших знавців є фахово вияснити перед широким загалом справу. Щойно по докладнім вияснению вони можуть віддати справу під остаточне рішення „голосові народу-голосові Божому". Якщоб вони не вияснювали точно загалови важних національних проблєм, а відразу шукали в нього остаточного рішення, вони булиб подібні до тих суддів, прокураторів і адвокатів, які не хочуть переводити докладної судової розправи, мовляв, тому, бо останнє слово всеодно має лава присяглих. Тому треба відразу віддати їм ту справу під вирішення.

ЗО ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

Рогатин і Тернопіль.

Рогатин і Тернопіль (після відступу большевиків) мали такий вигляд згідно з тим, що подає очевидець:

Люди розказують, що Рогатинщина вийшла ще розмірно ціло й не було таких жертв, як усюди. В повіті за большевицьких часів велике слово мала депутатка Анна Гоголь; називали її „скаженою бабою з Черча". Вона їздила до Москви, виголошувала усюди промови й врешті втікла разом з большевиками.

Сам Рогатин не дуже знищений. Знищена тільки церква св. Миколая бомбою, спалені приходство та баня церкви св. Богородиці в Ринку. Коли почалася німецько-большевицька війна, щойно тоді пішли большевицькі арешти. Та НКВД не мало вже надто багато часу з усім упоратись. Тільки кількох було розстріляних. В Рогатині нічого не знали, що ділялось по інших містах. А як довідалися про ці події опісля, то могли щиро дякувати Богу, що не зазнали такої долі. Останні большевицькі частини перейшли через місто 1. липня. Напливали з усіх усюдів, метушились, кидалися по склепах, грабуючи, що попало під руки, але врешті й на цьому скінчилося.

В останній хвилині, як ще відступали большевики, люди кинулися рятувати церкву св. Богородиці на Ринку. І врятували, бо згоріла лише баня й парохіяльний дім, який запалили червоні.

Також зацілів і відомий живець — Черче під Рогатином. За большевиків був він наймоднішим із усіх галицьких живців. В ньому пороблено багато змін, зелектрифіковано решту віль, пороблено нові хідники, плянтації, насаджено чимало дерев. При відвороті большевики не мали часу його вже знищити, так і зацілів.

З Рогатина я дістався врешті до Тернополя. Сумний вигляд зробило на мене це місто. Ще тліли рештки попалених домів, ще дим і спаленина душили в горлі. Вікна скрізь повибивані, всюди купи румовищ та сміття. Вулицями пливли маси полонених червоноармійців. Їх вигляд на тлі цих руїн та знищення ще більш додавав суму, пригнітав несамовитим настроєм, ніби повернулись давні часи руїни, чи татарської навали. На додаток жахливим повітрям заносило з тих казамат у підвалах тюрми, де катували вязнів. Там гори тіл помордованих і то не лише мужчин, але й жінок і дітей. Тіла ці розкладалися, їх не можна було зразу поховати і від них несло тим солодкаво-млісним задухом, що просякав ціле місто...

Зо Львова до Стрия.

Інший очевидець описує враження з подорожі зо Львова до Стрия:

Поїзд виїжджає з теренів за тунелем, що везе нас на Левандівку. Побіч мого ваґону стоїть на сусідніх рейках вантажний ваґон з полоненими. Дивує мене брак сторожі та впадають у вічи інтеліґентні лиця полонених, зовсім інші від отупілих, які я звик бачити у большевиків. Навязую розмову. Це наші хлоці з Дрогобиччини. По переломанню фронту большевики пустили їх свобідно. Розказують ріжне. Кажуть, що врожай по тому боці Збруча гарний, але нагромаджене майно большевики переважно знищили.

Навязую розмову із співподорожними. Та як у Львові, так і всюди на цій скервавленій землі, є тільки одна тема: це нелюдські звірства большевицьких комісарів. Вірте мені, що моральні золомання і сум оповідачів та й всіх інших, уділились і мені до цієї міри, що повну рівновагу осягнув я щойно за поворотом. Це історії, в які трудно вірити. Проте вони ділялися.

Над Щирцем, на Пісковій Горі проти церкви, дві великі могили. Свіжо висипані, обкинені вінками. Зараз побіч могили героїв визвольних змагань. Одні при одних, тихі, мовчазні. Сплять стрільці, сплять мученики. Сплять згідні, може щасливі, що не видять, не чують. За одну справу лягли. Одні скорше, другі пізніше. Ростуть могили. Старі зникають, а кругом ростуть нові. По широких степах України, на пустарях Казакстану, пісках Туркестану, у тайгах Сибіру, над могутніми ріками Далекого Сходу...

До Стрия приїжджаю в одинацятій годині вночі. На стації українська міліція та словацька військова сторожа. До міста не впускають, але якось вговорююся. Зранку їду на село. По дорозі оглядаю. Стрий мало потерпів. В більшості від летунських нападів. Боїв було мало.

Старостою міста Стрия є інспектор Нарожняк. Міською українською міліцією проводить проф. Николин, якого заступником є Нарожняк Богдан. У проводі районової міліції стоїть Безушко. Міліціонери рекрутуються з міської та дооколичної сільської молоді. Вдержують порядок та поводяться здисципліновано.

Стрий має власний часопис, що виходить двічі в тиждень. Редаґує М. Приймак. Журнал називається „Стрийські Вісти", так як давніше, та є орґаном міської й районової управи Стрийщини.

Поодинокі товариства намагаються відновляти свою діяльність. Провід шкільництва уладжує ріжні курси, учительський, шоферський, то що.

Британські Сили На Близькім Сході

БЕЙРУТ. — Британці згромадили в Сирії і Палестині великі сили, які держать у поготовлі, якби Гітлер хотів продертись через Кавказ, або через Туреччину, на терени Близького Сходу. До Сирії кожного тижня напливають десятки тисяч нового війська. Вояків в тамтих околицях британці рекрутують з Австралії, Нової Зеляндії, а головно з Індії. В Індії британці мають невичерпані джерела людського матеріялу. Індійці під командою британських старшин все добре боролись. Та найголовнішою проблємою для британців було — де взяти для дих вояків зброї, мундурів й інших потрібних воєнних продуктів? Тепер британці те все дістають від Америки.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Мігуель Унамуно.

ДОН РАФАЕЛЬ, ЛОВЕЦЬ І КАРТЯР

(2)

— Дитина гарна, наче сонічко, севьоро Роджеріо, а здається мені ми вибрали теж добре пістунку.

— Чи не стане вона знову шлятися?...

— Я займуся нею. То,булоб негарно, колиб вона почала жити таким життям. Вона має обовязки супроти дитини. Обманув її добре той її ледачий любко й вона його тепер уже ненавидить.

— Не вірте так занадто...

— Я готов заплатити йому дорогу до Америки. Одначе вона нещасна...

— Лише поки їй не трапиться нагода.

— Кажу, що не допущу до того!

— Ну, а як їй сподобається...

— О, щодо того то правда, одначе правда, що...

— Зуміють їй закрутити голову.

— Передовсім прошу, щоби ви журилися своїм сином.

Емілія не була зовсім обмеженою жінкою, а просто була очарована поступком і геройською вдачею старого парубка, що вічно на пів дрімав. Полюбила від початку дитину, начеб була її рідною дитиною. Адоптований батько та природна кормителька дитини проводили довгі хвилини, кожне по одному розі колиски, вважали на дитину, що всміхалася кріз сон і ворушила устоньками, начеби ссала молоко.

— Цеж мущина, — говорив дон Рафаель.

І їх очі часто стрічалися. Колиж Емілія держала дитину на руках, а дон Рафаель хотів дитину поцілувати, то устами майже доторкнувся лиця пістунки, а її чорне волосся вінчало при цьому батькове чоло.

— Ах, мені дуже жаль, що небаром мусітиму покинути тебе, моє сонічко! — сказала раз Емілія та притискала дитину до грудей, начеб дитина розуміла її.

Дон Рафаель мовчав.

Колиж дитині співала, засипляючи її старою райською пісонькою, яку дістають у спадщині, яка переходить від серця в серце всіх матерей, то всеж кожна з них творить і винаходить знову вічно нову поезію, що все є, що все є одна, як те сонце — тут дон Рафаелеві думки перенеслися у забуту молодість, до давніх спогадів.

Колиска колисалася а разом із нею і серце прибраного батька.

„Прийде мацапура поганий..." спливало йому зі шепотом підземних вод його серце

„Й забере собі дитину", яка помало засипляє... „а, а, а!"

— Як Емілія вміє бути доброю ненькою, — подумав собі в душі.

Раз, як говорили про природу, яка її вчинила пістункою, спитався дон Рафаель:

— Одначе, дівчино, як воно могло статися?

— Ну, так бачите, дон Рафаеле! — і лице її зачервонілося.

— Так, правду кажеш, я розумію.

Потім дитина тяжко захоріла, настали трівожні дні й ночі.

Доки дитина була недужа, дон Рафаель сказав, щоби Емілія спала з дитиною в його спальні.

— Алеж пане, — сказала вона — як можете хотіти, щоби я спала там, де...?

— Таж це зовсім просте, — відповів із прикметною йому щирістю — в ліжку. — Для того чоловіка, що був втіленою добротою, все було звичайне.

Вкінці лікар сказав, що дитина вже безпечна.

— Безпечна! — озвався дон Рафаель урадуваний та приступив до Емілії, щоби її обняти. Вона плакала з радости.

— А чи знаєш, — сказав їй при цьому та глядів на дитину, що всміхалася в розцвіті нового здоровля — що я тобі хочу сказати?

— Скажіть мені це, — відвіла, а серце забилося їй.

— Ми обоє вільні, не одружені. Одначе я гадаю, що ти все ще згадуєш того дурня, про якого навіть не знаємо, чи вже відїхав до Америки, чи ні, та коли вже я батько а ти мати, обоє ми, як ялося задля цієї дитини, побиремося тай справа скінчена.

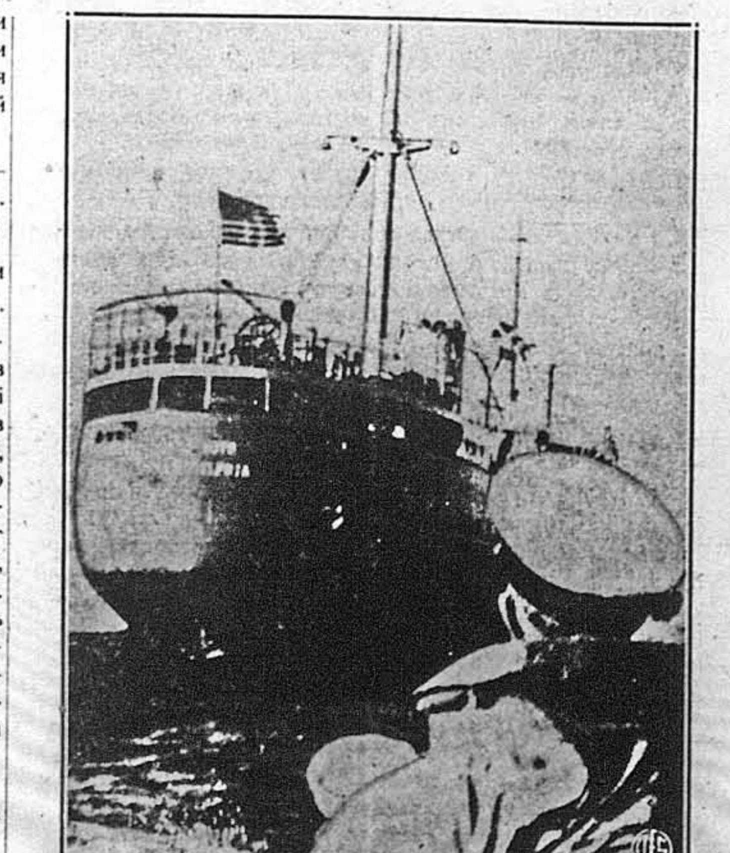
— Алеж дон Рафаеле! — скрикнула Емілія та почервоніла наче мак.

— Подумай, серденько, ми могтимемо мати більше дітей.

Цей доказ був трохи односторонний, одначе переконав Емілію. Жили потім разом і були, наскільки це можливе в межах людської можливости, щасливі та мали ще десятеро дітей. Боже благословення, завляки якому дон Рафаель міг спокійно вмерти без журби, бо вже мав доволі потомків. Звичайний собі дон Рафаель став неждано з ловця та картяря батьком родини. Вислідом його практичної фільософії була думка: „Долі треба дати те, що є її."

(Кінець).

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ПІД ФАЛШИВИМ ПРАПОРОМ.—Американський прапор повіває на німецькому вантажному кораблі „Оденвальд", що його пійма́ли американські воєнні моряки з кружляка „Омага". Корабель-бранець пробував під американським прапором переплисти Атлянтик. Він і перезвав себе „Вільмото". (Це американська офіціяльна світлина.)

ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ ДЛЯ ОБОРОНИ

Конгрес ухвалив і відіслав до Білого Дому закон про зміну трьох головних секцій закону про невтральність, а саме: секцію 2, що забороняла торговельним кораблям вступ до портів воюючих держав; секцію 3, що виключала подорожування в районах війни; секцію 6, що забороняла озброєння кораблів.

Секретар фльоти Накс заявив, що зміна морських обмежень в законі про невтральність зробить „можливим збирання оборонних матеріялів, дозволених конгресом на вживання у війні проти держав „осі" та посилку їх на ті позиції, де вони можуть бути використані.. Та зміна також залевняе, що воєнні зусилля британійського громадянства, Китаю та Росії значно посилить сподіванку остаточної перемоги..."

Президент Рузвелт в промові на День Перемиря сказав, що Злучені Держави взялися за зброю в 1917. році, аби „зробити життя у світі можливим для порядних людей". Він сказав, що ті, що тоді загинули, вмерли „аби не допустити до того, що тепер робиться від одного кінця Европи до другого..." По словам Президента, американський нарід вірить, що свобода варта боротьби „і якщо нарід буде змушений битися за волю, він все битиметься, щоб її вдержати. Це наш обовязок супроти тих багатьох, що вмерли аби здобути волю для нас, аби свобода в світі могла жити й зростати".

Спори в угільних шахтах.

Оборонна Рада Посередництва відкинула домагання юнії про „закриті майстерні" („клоузд шап") в угільних шахтах сталевої індустрії та заявила, що члени „Юнайтед Майн Воркерс" можуть „значно скріпити свої позиції перед народом Злучених Держав", стримуючись від дальших страйків.

Президент Рузвелт звернувся до провідників сталевої індустрії та юнії „Юнайтед Майн Воркерс" з закликом зробити „останнє зусилля аби забезпечити продовження продукції вугілля для виробництва сталі". Юнія згодилася на домагання Президента, аби праця в шахтах продовжувалася в часі дальших переговорів.

Ленд-Ліз допомога.

Президент Рузвелт уповноважнив адміністратора „Ленд-Ліз", Стеттініюса „негайно почати доставку оборонних засобів" до Росії. Відділ розподілу сировців при ОПМ видав спеціяльне розпорядження, що має на меті побільшити постійний доплив до Росії американських машинових знарядь на суму від $10,000,000 до $15,000,000. Згідно з донесенням Департаменту фльоти ще два британські воєнні кораблі вступили до американських портів для направи.

Взаємовідносини з Хінами та Японією.

Президент сказав на пресовій конференції, що Злучені Держави Америки рішили відкликати з Хін американські морські військові відділи. Він каже, що під опікою тих відділів було порівнюче мало американців. Секретар фльоти, Накс, у промові в Провиденс, Р. Ай., сказав, що Злучені Держави в стараннях затримати приятельські відносини з Японією, виявили „терпеливість до такого ступня, що майже не має рівного в історії міждержавних відносин", але тепер „година рішення настала..." Він каже, що ця країна проявляє „активність на Пасифіку не менше як на Атлянтику, виключно з огляду на самооборону..."

Президент закликає підтримати Червоний Хрест.

Президент просить підтримати Червоний Хрест в його кампанії за членами, яка кінчиться 30 листопаду, аби „доказати, що ми маємо почуття так само як завзяття втриматися сильними та вільними... „Червоний Хрест ставить собі завдання збільшити кількість членів до найвищого рівня, який був за першої Світової Війни, — 18,000,000. Останнього року дорослих членів було 9,200,000.

Цивільна оборона.

Бюро Цивільної Оборони видало докладне означення розмірів, кольорів та матерії 16 відзнак, що мають носити вишколені добровільні робітники. Помічний директор Бюра Цивільної Оборони, Дейвисон, передбачує, що ріжні галузі оборони потребуватимуть такої кількости добровільних жінок-робітниць: 1,000,000 для першої помочі, 500,000 для домашньої варти, по 100,000 для — рятування життя, домашнього догляду, шкільних обідів та для посад урядничок в місцевих бюрах добровольців. 700,000 для охоронної програми, 600,000 сільських провідниць та 200,000 для служби повітряної остороги. Уряд Ц.О. також видав книжечку на 60 сторінок про затемнення, в якій подається, що райони від 300 до 600 миль від морських берегів мають бути приготовані до гашення світла з „ночі на ніч".

Продукція і розділювання замовлень.

Заступник Президента, Валлес, говорячи в Ню Йорку, сказав, що „вкладаючи половину наших зусиль в державну оборону замість нешовна одної пятої, ми могли б дорівняти тому, що виробляють британці й німці..." Директор розподілу, Нелсон, сказав у комісії для Нової Англії, що тепер видатки на оборону в середньому сягають $1,175,000,000 місячно, але „щоби виграти цю боротьбу з достаточною скорістю й певністю" країна має витрачати приблизно $3,500,000,000 місячно на оборону. Помічний директор ОПМ, Гилман, доносить, що деякі заводи працюють по 160 годин тиждень, а 4 зміни по 40 годин, але „праця може і повинна бути збільшена". Три спеціяльні потяги, заряджені відділом розділювання замовлень при ОПМ, виїхали з Вашингтону на 40 денну обїздку 79 міст. Потяги везуть зразки частин, потрібних для оборони аби показувати їх виробникам та удегчити програму розділювання замовлень.

Ціни.

Президент Рузвелт в листі до Датона, голови Конгресового Комітету Шляхів і Засобів, каже, що потрібні додаткові податки, аби обмежити купчу силу та „запобігти дальшиому ризкому піднесенню коштів прожитку". Сенат затвердив та повернув до нижчої палати законопроект, що має на меті залишити оплату за помешкання в Колумбійському Дистрикті на рівні 1-го січня 1941. Адміністратор цін, Гендерсон, заявив, що ОПА потребує керуючих торговельних інжинірів з довшою практикою в галузі виробництва машинерії. Він також доносить, що тимчасове устлення цін на ріжноманітні вироби з заліза та на килими. Він звернувся до виробників метальових канцелярійних меблів не підвищувати цін від рівня 6-го листопаду, коли ОПМ вкоротив їх виробництво.

Першенство.

Директор розподілу сировців, Нелсон, почав збирання відомостей про потребу необхідних матеріялів від усіх індустрій. Це є крок до розпреділення тих матеріялів як для оборонної, так і не-оборонної індустрії. Він каже, що програма — яка стосується в першу чергу сталі, міді, алюмінія, гуми та хемікалій — може бути введена в життя протягом трьох місяців. Нелсон „заморозив" всі запаси магнезії та розпреділює їх тільки для оборони. Він наказав зменшити продукцію легких троків для цивільного вжитку на січень 1942 на 40 процентів від продукції за січень цего року. Він також поширив засаду першенства на продукцію матеріялів потрібних для направи елевейторів, рухливих сходів та конструкції транспортової машинерії.

Збереження матеріялів.

Помічна адміністраторка регулювання цін, Елліот, подає відозву „Участь Споживачів у Загальній Обороні", яка закликає уникати зайвих; не конче потрібних закупок. Вона каже, що торговельні та цивільні організації, „Бой Скавт", дрібні продавці, церковні групи, професійні союзи та жіночі організації співпрацюють у тім напрямку, аби копії відозви дісталися до 30,000,000 американських домів. ОПМ та ОПА звертаються до виробників, аби не виробляли сталевих покришок на печі до варення від 15. грудня. Тим сподіються заощадити 2,500 тон сталі за 1942 рік.

Робітничі спори.

Президент Рузвелт створив спеціяльну комісію, аби дала доклад протягом 30 днів в справі спору поміж „Рейлвей Експрес Еидженси, Інк." та шоферами й візниками. Помічний директор ОПМ, Гилман, каже, що „протоколи у Вашингтоні показують... що кожне розходження поміж робітництвом та зарядами має основу до розвязання" без страйку. Секретарка праці, Перкинс, підтвердила в Оборонній Раді Посередництва загрозу страйку службовцями „Вотер-фронт Емплойер Асосіейшен" у Сіятел, Вашингтон. Державне „Консилиейшен Сервис" повідомляє про полагодження інших 47 спорів.

(Ці інформації взято ФЛІ-СОМ з урядових джерел. В них подано, що зроблено в справі оборони за цілий тиждень, включаючи пятницю.)

Про Справи У. Н. Союзу

СОЮЗОВЦІ В ЗАХІДНІЙ ПЕНСИЛВЕНІЇ ТА ЇХНІ ЖИТТЄВІ ПИТАННЯ.

Найбільше число Союзових членів живе у стейті Пенсилвенія. Та здається, що нема другого стейту в Злучених Державах з такою ріжноманітністю господарського життя і красою природи.

Великі сталеві компанії, копальні вугілля та залізної руди, броварний та текстильний промисл, а рівночасно і рільництво. Знова чудові гори та великі ріки надаються на літні оселі, які кожного року стягають сотки тисяч населення.

Тому не диво, що й наші Союзовці в цьому стейті займаються ріжною працею, а зокрема рільництвом. В західній Пенсилвенії, яка входить у філядельфійський округ У. Н. Союзу, найбільше наших фармерів в околиці міст: Брістоль, Дойлестави, Квекертави, Потстави, Перкалі, Ковтсвіл та Честер, себто головно в округах Бакс, Монтгомері і Честер.

В окрузі Ланкастер, де є найкраща фармерська земля, наших людей майже зовсім нема.

Як господарять наші члени?

У всіх округах, де мені довелось бути, наші фармері мають так звані **загальні** фарми — себто управляють всячини, але не спеціялізуються в певних продуктах. Цей факт обнижує видатність фарми і очевидно приходи з такої загальної фарми менші ніж фарм спеціяльних. Наприклад, в околиці Потстави один наш фармер доробився значного майна на молочарській фармі, а багато фармерів на загальних фармах заледво зароблять на прожиток.

Чомуж наші фармери не ведуть спеціялізованих фармів?

Відповідь на це проста: не мають потрібного капіталу, щоби таку фарму поставити на належну висоту. Брак капіталу є теж причиною, що й менші загальні фарми не приносять користи, бо поодинокий фармер не може закупити потрібних машин. Друга головна причина, що наші фармери в цій окрузі не можуть вибитись наперед, це те, що їх фарми замалі, щоби там можна було вести добру господарку. Третя причина невидатности праці наших фармерів, це неналаджений збут вже зібраних плодів.

Зясувавши ось так ці три головні питання, що відносяться до наших пенсилвенійських фармерів, спитаймо себе:

Що може в цьому зарадити відділ У. Н. Союзу?

Дуже багато, а саме:

1) Відділи можуть зібрати точні відомости про фарми і фармерів свого округа та подати це до загального відома. У нас є вже й свої господарські організації, що в багатьох випадках можуть помогти нашим фармерам. Наприклад у Філядельфії існує така кредитова інституція, Українське Будівельно - Позичкове Товариство, яке може обслужити цілий наш округ.

2) Наші фармері, за заохотою відділів, можуть започаткувати місцеві кооперативні товариства, які поможуть їм вирішити справу закупна машин та збуту їх продуктів.

Щоби започаткувати цю справу треба, щоби відділи в західній Пенсилвенії та Ню Джерзі (Потстави, Ковтсвіл, Брістоль, Честер, Мінвіл та другі) зробили в себе організаційні збирі й зібрали усі потрібні інформації не тільки від членів У. Н. Союзу, але й від усіх тих, яких вони вважають майбутніми членами У. Н. Союзу. На таких зборах ми викажемо зібраним користи з членства в У. Н. Союзі та в братський спосіб поможемо розвязати усі пекучі життеві питання. Памятаймо, що У. Н. Союз започаткував себе братською службою для своїх членів. Він і ростиме поширенням цеї служби на усі шари нашого членства.

Д-р Володимир Галан,
головний контрольор У. Н. С.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Філядельфія, Па. — Товариство Українсько - Американських Горожанок, відділ 41. С. У. А., замовило три примірники „Історії України" англійською мовою для розсилки до місцевих бібліотек.

Ню Гейвен, Конн. — Відділ 370 У. Н. Союзу закупив „Історію України" М. Грушевського і книжку Ю. Вернадського „Богдан - гетьман України" і призначив для місцевої публичної бібліотеки.

Денбурі, Конн. — Бр. св. о. Николая, від. 381 У. Н. Союзу, призначив „Історію України", видану англійською мовою, для міської бібліотеки.

Порт Джервіс, Н. Й. — Громадяни Олекса і Анна Сидор закупили „Історію України" М. Грушевського і призначили для бібліотеки в Гай Скул.

ПРЕДСТАВНИК ІНДІЇ. — Гірджа Шанкар Баджпай, що приїхав недавно тому до Ню Йорку з Бомбаю, в Індії, аби служити представником Індії в Злучених Державах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

З організаційних зборів Союзових Відділів.

Дня 1. листопада загостили до нашої громади головний предсідник Українського Народного Союзу п. М. Мурашко та союзовий організатор п. Д. Білецький, які прибули на організаційні збори. Членство було надзвичайно раде повітати тих двох гостей та послухати цікавих докладів на організаційні теми.

Збори, на які зібралося понад 150 учасників, заступаючи 5 відділів, відкрив коротком промовою предсідник 230 відділу У. Н. Союзу п. Теодор Періг. Покликавши на секретаря зборів гром. Івана Павловського, попросив до слова головного предсідника У. Н. Союза, якого присутні щиро повитали. В довшій промові розказав предсідник широко про працю У. Н. Союзу та про поміч, що він її дає своїм членам. Користи, які дає Союз своїм членам у формі запомог та дивиденд, є такі, що їх не можна порівнати з тими, які дають своїм членам другі запомогові організації. Далі п. Мурашко згадав про постійний зріст нашої інституції. Та до цьої справи повинні причинитися всі організовані члени та прихильники Союза в той спосіб, що будуть на місцях приєднувати нових членів та помагати союзовим організаторам та відділовим урядникам зеднувати до великої союзової родини тих наших громадян, що стоять осторонь від організаційного життя.

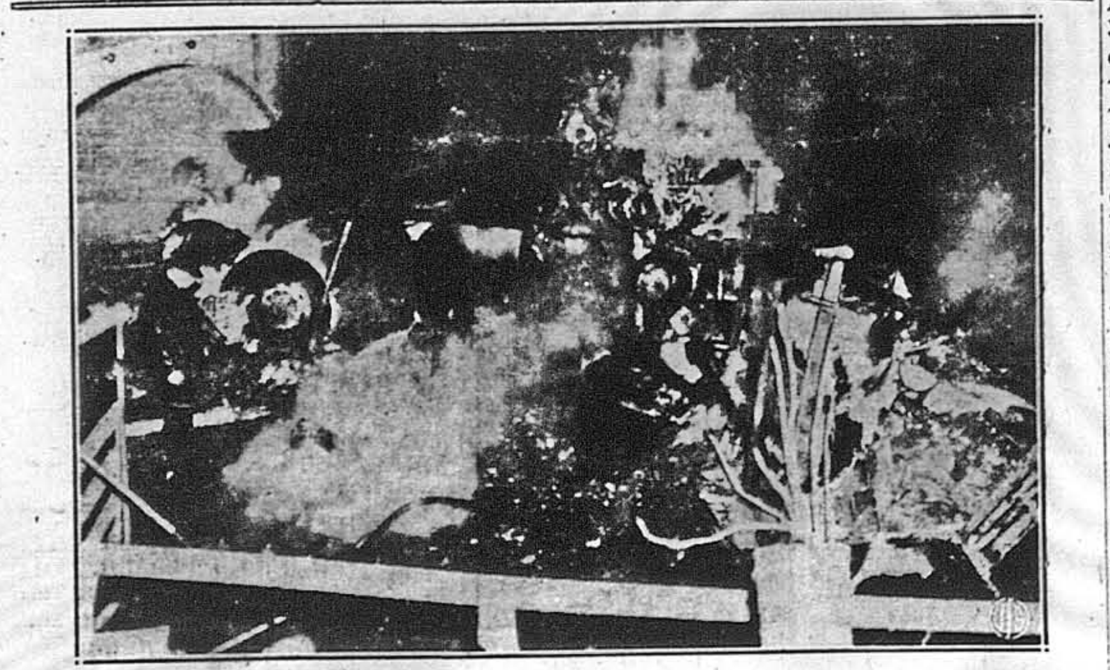
Дальше говорив головний предсідник, що нашим завданням є помагати державі й урядови в теперішних важних часах. Ми повинні купувати державні бонди та допомагати в розбудові краєвої оборони. Бо це наш святий обовязок зберегти ті традиції свободи, які оставили нам в Америці наші предки.

Організатор Д. Білецький сказав, що він їздить організувати членів до Батька-Союза по цілій Америці й знає, що багато наших людей не є вписані до жадних запомогових організацій. Ось тут є поле до попису для тих, які доровать нашою інституцією. Обіцяв, що при найблищій нагоді загостить на довше до нашої громади.

По промовах почалася дискусія над порушеними справами. Запитували в справі організування молоді та як виховувати молодечих організаторів, і т. п. В дискусії брали участь: Іван Кравець, секретар 140 відділу, Микола Волинчак, Михайло Ткачишин, б. секретар 218 відділу, пані Марія Розумило - Періг, від 348 жіночого відділу та б. головна міто-предсідниця У. Н. Союзу Іван Павловський (зорганізував цього року 20 нових членів).

Предсідник зборів, п. Т. Періг, подякував головному предсідникови п. Мурашкови та організаторові п. Білецькому за їх труди та доклади про організаційні справи. Збори закінчилися в тому дусі, що всі відчули, що ми одна союзова родина та що маємо спільно працювати для ще більшого розвитку нашого Батька - Союза.

Іван Павловський,
секретар зборів.

ДЕВЯТЬ ОСІБ ЗГИНУЛО ТУТ. — Поліція каже, що пяний візник авта вдарив з розгоном у цей великий омнібус коло Рошвила, Ілиноїс, чим спричинив пожар, від котрого згинули 9 пасажирів „боса". Цей скотився з гостинця в потік і там занявся. Візник авта, що спричинив випадок, вийшов з пригоди цілий.

Жіноча Сторінка

Чого Сподіватися Нам Від Жіночої Сторінки?

"Редакторка і двацять осіб працює постійно над жіночою сторінкою „Дейлі Нюз". До цего треба додати ще кореспондентів по містах, столицях та домах моди. Але найбільше матеріяльу достарчують листи від читачок, яких приходить по кілька, а то й кільканайцять тисяч у день".

Прочитавши це, я подумала про чотири шпальти жіночої сторінки, що кілька місяців тому почала появлятися як вислід скромного співробітництва трьох чи чотирох принагідних дописувачок та редакції нашого щоденника. І на хвилю я бачила її в моїй уяві обведену чорною листвою, наче некрольоґ по помершім: справа її існування на дальшу будучність видалася мені безнадійною.

Але це лиш на хвилину. Перш за все я вспокоїла себе твердженням, що наша сторінка має окремі завдання, для яких не треба їй коштовних експертів моди, педаґоґів, чи хеміків. Якщо вона буде інформувати читачок про новини в цих ділянках на підставі американських щоденників та магазинів, вибравши це, що підходить нашому уподобанню та відповідає обставинам радше скромним ніж вибагливим — вона всеціло сповнить своє завдання.

Більшою болячкою є справа звязків з читачками, бо саме вони, а не статті редакторів, є животворною силою для ґазети. Статті здебільша є лиш вислідом одного чи кількох відтінків людських відносин, що інтересують автора. Часом таке окрема заінтересування автора покривається з цим, чим цікавиться більшість читачів — часом автор вміє так приманчиво вбрати в слова якусь незнану тему, що вона змісця чи постепенно позискує йому нових читачів. Багато ділянок часопису, незнаних тому кількадесять літ, розрослося в цей спосіб до цілих сторінок ґазети. Театр, радіо, новинки про книжки і щораз інші теми збогачують зміст щоденників. Алє ці, що редаґують жіночі маґазини, чи сторінки погоджуються в одному: для цього матеріялу, який мають вони приготовити, звязки з читачами є необхідні.

Ці звязки — це листи до редакції. Коли купили ви щось у склепі, і воно показалося непригожим, або меншої вартости, звернете його, або при найближчій нагоді вискажете продавцеви своє негодовання. Також, нерідко, чую як приходить жінка до склепу і заки замовила новий товар хвалить продавця за цей, що його купила у нього останнього разу. Купець розрадуваний, головно як склеп повний кліентів, бо таке признання це найкращий для нього розголос. Оплачується воно і цій жінці, бо у купця вона вже має марку кліентки, якій варто догодити. Нагана за лиху обслугу — це осторога для цього, який хоче свій бізнес успішно вести і розвивати. Часопис, це установа що розвивається на кліентах-читачах і мусить числитися з їх уподобаннями. Висказують вони їх своїми листами до редакцій, своїми признаннями чи доганами за цю обслугу, яку дістають.

Відноситься воно і до читачок жіночої сторінки. Та ще є окремі причини, які заставляють нас повести пропаґанду за тісніші звязки між читачками і цими, що хочуть друкованим словом обслугувати їх заінтересування та потреби. Вони вяжуться з ціллями, які ми — українці по походженню та мові — намітили собі у відношенню до старої та нової батьківщини. З цими ціллями, для яких підпираємо тут українську пресу, дбаємо про своє мистецтво, закладаємо свої установи та стараємося вдержати між собою найтісніші товариські та організаційні звязки. На те, щоб виловити усе найцільнице спомежи нас та вложити його в американську культуру з печаттю українського походження, та щоб для нас самих створити можливости особистого розвою.

Для цього останнього немає для жінок більшої нагоди, як свій часопис, чи — як у наших скромних обставинах — жіноча сторінка. Є у нас якийсь цікавий досвід чи помічення — щож краще, як поділитися ним з кількома сотками, а може й тисячами жінок, для яких може стати теж цікавим а то й помічним. Знають ці, у кого діти, як тяжко заставити їх вживати у хаті української мови від хвилі, коли пішли у школу, і як ізза цього у пізнішому віці забувають її, хоч в дитинстві володіли нею цілком поправно. А всеж є мами, що поборюють якось ці трудноші, і діти їх виростають, знаючи в письмі та слові українську мову та вживаючи її між ріднею і своїми. Чи завдячувати це книжкам, сусідству, примірови старших — чи давати дітям скромні грошеві нагороди, чи заохочувати в інший спосіб? Хто знає — пишіть про це до жіночої сторінки! Не журіться, що воно може й не вийде „по літературному". Пишіть так, якби розказували про це своїй сусідці, а в редакції вже дадуть собі з тим раду.

Друге: скільки у нас змарнується цікавих переживань, що їх мали наші переселенці при першій зустрічі з новим континентом, чужим світом та незнаним середовищем ізза цього, що з них так мало найшло дорогу на сторінки часопису чи книжки! А жінки вдесятеро глибше переживали їх, а обдарені з природи кращою уявою вміють змалювати їх краще. Одна старенька наша жінка розказувала мені раз, як мешкаючи в Елизабет чи Ню Йорку мусіла дивитися крізь вікно своеї хати на міст Пулаского, та задимлені фабричні комини, і які рефлексії викликував цей вид у її душі. Зазначую, що жінка ця ледви вміла читати і писати, а порівнання її були цього рода, що й великої міри письменник не вагавсяб під ними підписати. Мені шкода зужити їх на цьому місці і ховаю їх на більшу нагоду!

Подружилися ваші діти з айришами, італійцями чи іншими. Напишіть про це, як відносяться вони до наших звичаїв, чи цікавляться історією, що цінять у нас, а чого не люблять. Чи вважаєте, що ваші діти щасливі у таких подружних звязках? Це неоціненне жерело справ, яких ще мабуть ніхто не торкнувся публично, а які звязані з життям більше чим десяток інших, що ними задруковуємо часописи.

Знаємо, що для загалу нашого жіноцтва наші скромні організаційні форми не створюють дуже пригожих можливостей для особистого розвою. От, раз у рік загальні збори, потім через рік однадві збірки, концерт, обіжник і кінець. Може талан у вас якийсь є, може досвід, знання — не дуже багато нагоди находите ви на цьому тлі, щоб їх розвинути. Пишіть до жіночої сторінки! Слідкуйте за цим, як справляють у редакції ваші думки і не зглянетеся, як почнете самі висловлювати їх ясно та у літературній формі.

Пядесять літ цьому назад американська фармерка писала за радою до одного маґазину, коли вагалася, чи лицює йти у свято до церкви босо, чи краще вдягати черевики. Потім радилася, що робити, щоб авта не розбивали домашньої птиші по шосах. Тепер пише статті про сільське господарство чи повісти. Пядесять літ тісної співпраці жіночих видавництв з читачками помогло розвинути десятки тисяч жіночих таланів та зужиткувати їх краще, чим деінде у цивілізованому світі. Держім цей приклад перед очима, коли має вийти щось путнього з наших скромних ґазетних починів.

Клявдія Олесницька.

НА РІЖНІ ТЕМИ

КОЛИСЬ І НИНІ

Брошура під наголовком „Законний стан жінки в Злучених Державах Америки", що її видав недавно департамент праці, подає як прикрасу світлину стінного мальовила в головнім коритарі будинку департаменту справедливости в Ващинґтоні, котру самий артист назвав. Сучасна справедливість і жінка.

На спідній частині цього стінного мальовила представлена жінка в первісці дні цивілізації, коли вона була рабою, часто вючаком чоловіка. В середній частині мальовила справедливість розрубує залізний ланцюх, що прикував жінку до залізного арма; звільнивши жінку зо залежности від витворених чоловіком традицій, справедливість пускає жінку до нової цивілізації.

Довкола цього центрального образа, немовби рамою, йдуть образки, що представляють ріжні заняття жінки після її визволення: штука, розслід, виховання, бизнес, драма, спорт, уряд, наука.

Видання цеї книжечки є теж свідоцтвом, що ще не всі жінки знають про свої права. Себто не всі жінки є визволені, як це намальовано на образі.

РОЗВІЙ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ

На основі „загального", себто звичаєвого, права Америки жінка не мала політичних прав. На основі того права муж і жінка вважалися за одну особу, а її представляв чоловік. Жінки не мали права бути урядниками держави, бо вони не сповняли військової служби. Жінки не мали права служити як присяжні судді.

Всякому нині відомо, які права політичні мають жінки. Книжочка департаменту праці дає їх подробичний перегляд.

Та книжечка не дає ніякого поняття (бо це не її ціллю) про те, що почування й погляди чоловіків у багатьох кругах населення Америки ще далі стоять на тому самому становищі, на якому стояло досить уже давно звичаєве право.

ЧИ МОДЕРНА ЖІНКА СПОВНИЛА НАДІЇ?

У минулу середу відбулася в Ню Йорку дебата на тему досягнень модерної жінки (під якою треба розуміти очевидно не стільки жінку нових часів, скільки жінку, що вже може покористуватися всіми тими правами, з яких користа чоловік).

Американський письменник Луис Бравн обороняв погляд, що жінка сповнила надії, а другий письменник, Синклер Луис, заступав думку, що вона не сповнила.

Хоча вони не погодились у відповідді на головне питання, вони погодилися в деяких справах. Наприклад, оба вони признали, що жінки покищо показалися позаді чоловіків у багатьох ділянках, ґоловно в музиці й медицині, одначе оба знову признали, що жінки в Америці перевищили чоловіків на полі літератури.

ВИЗНАЧНІСТЬ І ПОДРУЖЖЯ

Бравн зазначив у своїм відчиті, що з 10,333 визначних американських жінок 47 процентів (себто 47 на кожну сотку) не є подружені.

Бравн пояснив їх старе панєнство тим, що, мовляв, ті жінки не є „матірнього типу", себто не надаються на матерей.

Одначе, я не знаю, чи не поставив він воза перед кіньми. Себто, чи тому ті жінки неподружені, що вони не є „матірні", чи тому вони не є матірні, що не подружені?

ЖІНКА И БРАТЕРСТВО

На погляд Бравна, новочасна жінка зробила багато для поступу братерства між людьми.

Казав Бравн: „Жінка є тепер більше товаришом чоловіка. Вона розуміє чоловіка краще тепер, коли вона має більше часу читати й ходити до Тавн Голу (на відчити)".

Не знаю, чи справді від того жінки порозумнішали, що більше читають або більше на відчити ходять. Чи не бувають книжки й чи не бувають відчити, від яких людина знає ще менше, ніж знала передтим? Чи не від того жінки просто знають більше нині, ніж знали давніше, що нині мають час більше думати?

НОВА ЖІНКА И ЧОЛОВІК

Синклер Луис зробив цікаве помічення, властиво його не висказуючи, на нього тільки натякаючи, коли він починав свою промову, з того, що він говорить не до жінок, але до людей.

За цим висказом можна дочути думку, що, коли людина добачує в кожній справі пол, коли вона при кожній згадці про людину зараз хоче знати, чи це чоловік, чи жінка, то така людина часто тратить з очей те, що й чоловіки й жінки це люди.

ДВА ПОЛИ, ДВІ МОВИ

Замітно, що Синклер Луис ужив у цьому вислові на висказання того, що українець висказує одним словом „людина", аж два: human being (людська істота).

З того, що це говорив великий письменник, можемо догадатися, що він сказав так по відповідній застанові над словами. Коли він ужив аж двох слів, де українці можуть висказати одним, то знак, що англійська мова не має властивого слова на означення того, що ми висказуємо словом „людина".Правда, вона в тому значінню уживає часто слова "man", але коли прийдеться говорити про жінку й чоловіка й вживати слова "мен" на означення мужчини, то звісно зараз у тому самому реченні не можна вживати того самого слова в іншому значінню (людини). Тому й письменникові приходиться описувати „людину" двома словами, як „людську істоту".

У подібному положенні находиться й московська мова, котра на означення людини вживає слова, як „человек", котре властиво означає мужчину.

При переїзді дуже високих верхів гір Андів, де повітря є дуже рідке, центральна, перувіянська залізниця мусить вести зо собою великі посуди з киснем для тих пасажирів, що мають слабе себце.

ТАРЗАН, ч. 449. Підступ драбуги.

Рішившись на якийсь плян Вилйено закликав свого слугу і йому звелів: „Іди до Ґуйона і скажи йому, що я хочу його конче бачити".

Хвилину пізніше, як Ґуйон поспішав на заклик Вилйена, сам Вилйено закрадався до дому Ґуйона. Скоро він дістався перед кімнату Зелі.

Сторожі в першій хвилині загородили йому дорогу. Але Вилйено заявив: „Я купив цю дівчину як невільницю. Тепер я хочу її забрати".

Сторожі таки не хотіли його впустити. Тоді Вилйено закричав на них: „Ви не вірите мені?" З тими словами він рострутив сторожів.